

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

COMMUNITY PARTICIPATION IN SUSTAINABLE TOURISM MANAGEMENT AT BANG KHONTHI DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

กาญจนา เพิ่มพูน¹ ศรีรัฐ โกวงศ์²

Kanjana Puempoon and Srirath Gohwong

Received: March 20, 2023 Revised: April 10, 2023 Accepted: April 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 305 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (LSD) และสัมประสิทธิ์สหพันธ์ตามแบบของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand, E-mail: Kanjana.pue@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand, E-mail: srirathg3@yahoo.com

.05 ผลการศึกษาพบว่า ประชากรให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 3.23 และ S.D. = .65) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามแตกต่างกันยกเว้นระดับการศึกษา ทั้งนี้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทิศทางตามกันน้อย ($r = .169$) นอกจากนี้ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามอยู่ในทิศทางตามกันน้อย ($r = .378$)

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของชุมชน, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of community participation in sustainable tourism management at Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province 2) to compare community participation according to demographic factors 3) to study the relationship between community knowledge and understanding in the sustainable tourism and community participation 4) to study the relationship between the community opinions towards the sustainable tourism and the community participation. The data were collected by questionnaires. The statistics employed in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One Way ANOVA and LSD, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of significance was set at .05.

The findings revealed that the level of community participation in sustainable tourism management at Bang Khonthi District, Samut Songkhram Province was at the moderate level ($\bar{x} = 3.23$ and S.D. = .65) The hypothesis testing showed that the differences in sex, age, status, occupation, and income

had differences in the community participation, except for education. Community's knowledge and understanding had a weak positive relationship with community participation ($r = .169$). In addition, Community's opinion towards sustainable tourism had a correlated relationship with community participation ($r = .378$).

Keywords: Community participation, sustainable tourism, Bang Khonthi District, Samut Songkhram province

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง แม้ภายหลังโควิด 19 รัฐบาลยังมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่กำหนดโดยคนในชุมชนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ร่วมกันทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่เรามี และพลังของคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม ในการสร้างสรรค์พื้นที่ชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างรายได้เลี้ยงตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้ในที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) อำเภอบางคนที เป็นหนึ่งในสามอำเภอ ของจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสถิติรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนในจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี พศ. 2562 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 38,395.32 บาท และปี พศ. 2564 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 24,964.12 บาท ต่อเดือนของครัวเรือนลดลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานการณ์โควิดทำให้มีนักท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวและพักผ่อนจำนวนลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาและดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถในการดำรงอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้การพัฒนาต้องคำนึงถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก อันได้แก่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการ ด้านการผลิต และด้านการให้บริการ โดยจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพราะรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะถูกนำกลับมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้โดยชุมชนเอง

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนตนเอง และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งนี้ผลการศึกษจะสามารถสะท้อนการส่งเสริมและผลักดันแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพระดับประเทศและประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม การรับรู้ ความคิดเห็น และประชากรศาสตร์ของชุมชนอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 5 ตำบล จำนวน 11,221 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2565 จำนวนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที, 2564) กลุ่มตัวอย่าง 305 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตร *G power

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ 5 ตำบล ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ตำบลกระดังงา ตำบลบางนกแขวก ตำบลบางกุ้ง ตำบลจอมปลวก และตำบลบ้านปราโมทย์

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยให้เลือกตอบ check list

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน จำนวน 9 ข้อโดยให้ผู้ตอบเลือก “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ผู้วิจัยได้แบ่งระดับความรู้ความเข้าใจ 2 ระดับ โดยใช้สูตรภาคพื้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น = $(1-0)/2 = .50$ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ ค่าเฉลี่ย 0.51 - 1.00 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับมาก และค่าเฉลี่ย .00 - 0.50 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับน้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเสนอความคิดเห็น วางแผนและตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามประเมินผล และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละคำถามมีให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งตอนที่ 3 และ 4 ผู้วิจัยได้จัดระดับเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรภาคพื้น = (คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น = $(5-1)/3 = 1.33$ จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึงระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึงระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึงระดับน้อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับความสำคัญของงานวิจัย ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งได้รับข้อเสนอแนะผู้วิจัยจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2 จัดทำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปสอบถามประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2565

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้โปรแกรม SPSS

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสถิติ SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test One Way ANOVA และ LSD และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนในระดับมาก ($\bar{x} = .92$ และ S.D. = .24) และเมื่อพิจารณารายข้อ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และชุมชนต้องร่วมมือกันในการบริหารจัดการตนเองได้ มากที่สุด ($\bar{x} = .99$ และ S.D. = .08) รองลงมา แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรรักษาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ($\bar{x} = .97$ และ S.D. = .17) ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เดินทางมาเที่ยวได้สะดวก ชุมชนมีความรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = .81$ และ S.D. = .39)

2. ด้านความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$ และ S.D. = .46) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนหากมีโอกาสจะ

แนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักให้มาเที่ยวที่อำเภอบางคนที อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.19$ และ S.D. = .49) รองลงมา สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ในอำเภอบางคนที มีความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ($\bar{x} = 3.98$ และ S.D. = .41) และ น้อยที่สุด คือ สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว มีความสะดวกสบาย ($\bar{x} = 3.67$ และ S.D. = .57)

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1.ด้านการเสนอความคิด วางแผนและตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินการ 3. ด้านติดตามและประเมินผล 4. ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายด้านในภาพรวม พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุด คือ ด้านการดำเนินการ ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .57) รองลงมา คือ ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.33$ และ S.D. = .63) และด้านน้อยที่สุดคือ ด้านติดตามและการประเมินผล ($\bar{x} = 2.82$ และ S.D. = .72)

ในด้านเสนอความคิดเห็น วางแผนและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.07$ และ S.D. = .76) เมื่อพิจารณารายข้อ จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสร่วมประชุมโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 3.27$ และ S.D. = .73) รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 3.07$ และ S.D. = .77) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสเสนอโครงการ/กิจกรรมของชุมชน ($\bar{x} = 2.96$ และ S.D. = .75)

ในด้านการดำเนินการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .74) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุดคือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ รักษาความสะอาดและการจัดเก็บขยะในชุมชน ($\bar{x} = 4.10$ และ S.D. = .74) รองลงมา คือ การช่วยเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการแจกใบปลิว ป้ายโฆษณา สื่อทาง เพ็ชบุ๊ก ($\bar{x} = 3.98$ และ S.D. = .82) และน้อยที่สุด คือ การได้ร่วมกำหนดแผนการทำงาน เช่นการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน ($\bar{x} = 3.15$ และ S.D. = .73)

ในด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.82$ และ S.D. = .81) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้า

ของกิจกรรม/โครงของชุมชน ($\bar{x} = 3.19$ และ S.D. = .74) รองลงมา คือ การได้เข้าร่วมประชุม เพื่อติดตามความคืบหน้าและหาแนวทางแก้ไขเมื่อมีปัญหา ($\bar{x} = 2.93$ และ S.D. = .81) และ น้อยที่สุด คือ การได้ร่วมตรวจสอบการใช้เงินของกรรมการชุมชน ($\bar{x} = 2.42$ และ S.D. = .89)

ในด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$ และ S.D. = .76) เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มากที่สุด คือกลุ่มตัวอย่างมักเก็บขยะตามพื้นถนน เพื่อช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.92$ และ S.D. = .61) รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ($\bar{x} = 3.52$ และ S.D. = .70) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมทำสบู่นยาธรรมชาติ ผลไม้แปรรูป จากวัตถุดิบที่อยู่ในชุมชนเพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน ($\bar{x} = 2.95$ และ S.D. = .89)

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$ และ S.D. = .65) และด้านการดำเนินการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$ และ S.D. = .57) รองมาด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$ และ S.D. = .63) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ประชากรในชุมชนได้ร่วมสนับสนุนสมทบทุนหรือบริจาคสิ่งของเพื่อดำเนินกิจกรรมและกำหนดแผนการทำงาน เช่น การปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนให้นำมาท่องเที่ยวมากขึ้นและยังได้ช่วยกันเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนด้วยการแจกใบปลิว ทำป้ายโฆษณา หรือสื่อทางเฟซบุ๊ก ทั้งนี้ในส่วนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประชาชนในชุมชนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ รักษาความสะอาดและการจัดเก็บขยะในชุมชน ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนของตนเสมอ อีกทั้งยังจัดอบรบการแยกขยะที่ถูกวิธีและเลือกใช้วัสดุธรรมชาติแทนการใช้พลาสติก ลดปัญหาขยะล้นแม่น้ำ รณรงค์ทิ้งขยะให้เป็นที่ และแยกขยะ รีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติด้วย

2. ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปณิตพัต บนขุนทด และคณะ (2558) การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงทำงานอยู่บ้านมากกว่าเพศชาย จึงทำให้มีเวลาเข้าร่วมเมื่อมีกิจกรรม การจัดอบรม การร่วมทำสบู๋ ยาสระผมหรือผลไม้แปรรูปต่างๆ

ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนิษฐ์ สังขดวง (2559) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่น ในเขตอำเภอลิเกา ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแตกต่างกัน ประชาชนที่มีช่วงอายุเฉลี่ยที่ 40 ปีลงมา เป็นช่วงวัยที่พร้อมในการมีส่วนร่วมมากที่สุด อาจเพราะสังคมที่อยู่และสังคมในการทำงานทำให้ต้องพบปะกันบ่อยๆ

ประชากรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยกนิษฐิกา ศอกกลาง (2556) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารประสาธ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้อาจเพราะคนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หรือหย่าร้าง จะมีเวลาว่างและอิสระเรื่องเวลามากกว่าคนที่มีสถานภาพสมรส เนื่องจากไม่ต้องกังวลในเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน

ประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมา เขียวเพกา (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าการศึกษาคือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน หากมีการพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดียิ่งขึ้น และไม่ว่าการศึกษาระดับใดก็สามารถมีส่วนร่วมได้ อย่างไรก็ตามสำหรับชุมชนบางคนที ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม มีระดับการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันเท่าใด ส่วนลูกหลานที่มีการศึกษาสูงก็จะเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ มีได้อยู่ในท้องถิ่นชุมชนบางคนที

ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของจริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ได้

ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลลำรางค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากอาชีพพนักงานบริษัท พนักงานราชการ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป นักเรียนและนักศึกษา จะมีช่วงเวลาของการมีส่วนร่วมที่มีขีดจำกัดทั้งนี้จึงทำให้การมีส่วนร่วมนั้นแตกต่างกัน

ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของธนินทร์ สังขดวง (2559) ได้ทำการศึกษาร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสีเกา ทั้งนี้เนื่องจากคนที่มีรายได้ต่อเดือนมากนั้นต้องทำงานกับองค์กร หรือบริษัท ของตนเองก่อน บางเวลาอาจมีการทำงานล่วงเวลา จึงเลิกงานดึก หรือทำโอทีพิเศษในช่วงวันหยุด เป็นผลทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับชุมชนต่างกันไป

3. ผลการวิจัยในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ ในทิศทางตามกันแต่น้อย ($r = .169$) สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิตร์ ยืนยง (2561) การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก จริยาภรณ์ เจริญชีพ (2560) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลลำรางค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมาก แต่การมีส่วนร่วมน้อย ทั้งในด้านการติดตามและประเมินผล อาจเพราะการประชุมในแต่ละครั้ง การติดตามความคืบหน้า การดำเนินการต่างๆ ประชาชนอาจจะไม่ทราบผลลัพธ์ในแต่ละครั้ง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลลดน้อยลง อีกทั้งยังมองว่าเป็นการเสียเวลา

4. ผลการวิจัยด้านความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ในทิศทางตามกันน้อย ($r = .378$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดาพร สุชาโภชน์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตำบลท่าอู่แท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชนตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ ประชาชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชุมชน เช่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าประชาชนในชุมชน

นั้นร่วมมือกันบริจาคสิ่งของเพื่อพัฒนาชุมชน ร่วมกันรณรงค์แยกขยะให้เป็นที่ และเก็บขยะทุกครั้งที่พบเจอ จึงไม่มีปัญหาน้ำเน่าเสียหรือขยะเกลื่อน แต่ในด้านการติดตามประเมินผลนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมน้อย อาจเพราะประชาชนได้ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้ว ต่างคนต่างแยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของตน ไม่ว่าจะทำงานประจำ ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จึงไม่มีเวลามาติดตามผลของกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นไปในทิศทางตามกันน้อย จึงอยากให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอบางคนที ทั้งหน่วยงานของรัฐ อบต. เทศบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนเอง ช่วยกันรักษาจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไว้ อีกทั้งจัดอบรมและสร้างกิจกรรมต่างๆ เช่น การออกบูทสินค้า OTOP จัดเวทีเสวนาที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยวในตลาดทุกๆเดือน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง

2. ความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ชุมชนควรเน้นสิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่พัก และสวนผลไม้ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอบางคนที มีความน่าสนใจ ให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวและพักผ่อนได้ในทุกๆสัปดาห์ เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม จากการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

3.1 ด้านการเสนอความคิด วางแผนและตัดสินใจ จากผลการวิจัยที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รวมทั้งให้ร่วมเสนอแผนงานกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ เช่น จัดทำกล่องแสดงความคิดเห็นให้ทุกคนมา

หยอดกระดาษใส่กล่องหลังจากการประชุมเสร็จ หรือเรียก สุ่มถามความคิดเห็นของแต่ละคน เช่นนี้แล้วจะทำให้คนในชุมชนสมัครสมานสามัคคีและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประชาชนในชุมชนยังคงให้ความสำคัญกับแผนงานและกิจกรรมที่เสนอ คาดหวังผลลัพธ์จากแผนงานและกิจกรรมดังกล่าว จึงควรเน้นการใช้สื่อโซเชียล เช่น Line หรือ Facebook รวมทั้งหอกระจายข่าวประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้ทราบถึงผลลัพธ์ด้วย

3.2 ด้านการดำเนินการ จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก อาจเพราะทุกคนให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนนั้นสำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ควรให้ผู้นำชุมชนจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อประชาชนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 ด้านการติดตามและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนควรมีระบบการติดตามและประเมินผล รายงานให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบเป็นระยะ หรือทุกครั้งที่มีการประชุม อาจจะใช้บอร์ดและหอกระจายเสียงประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่เปลี่ยนการใช้ภาษาให้ฟังเข้าใจง่ายขึ้น ทั้งนี้ควรจะเพิ่มการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Line หรือ Facebook เพื่อความรวดเร็วในการสื่อสารให้ประชาชนในชุมชนทราบและตระหนักถึงความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

3.4 ด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่า ประชาชนยังไม่สามารถต่อยอดมูลค่าสินค้าหรือแปรรูปสินค้าใหม่ๆ ออกมาได้เท่าที่ควร อีกทั้งยังขาดการสร้างมูลค่าสินค้าจากวัตถุดิบที่มีในชุมชนให้เกิดรายได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้นำชุมชนควรจัดฝึกอบรมอาชีพและสร้างเสริมความรู้ใหม่ๆ ให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กันกับการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบข้อมูลอย่างถี่ถ้วนและเกิดการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐิกา คอกกลาง. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- กุสุมา เขียวเพกา. (2557). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). แนวคิดและหลักการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565, จาก <https://ajkanittha.files.wordpress.com/2017/09/e0b89ae0b897e0b897e0b8b5e0b988-1-e0b881e0b8b2e0b8a3e0b897e0b988e0b8ade0b887e0b980e0b897e0b8b5e0b988e0b8a2e0b8a7e0b8a2e0b8b1e0b9882.pdf>.
- จริยาภรณ์ เจริญชีพ. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสารสนเทศ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 16(2), หน้า 85-97.
- คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน: กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนินทร์ สังขดวง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนท้องถิ่นในเขตอำเภอเสนา วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว. งานวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. วารสารมหาจุฬานครทรรศน์, 5(2), หน้า 119-132.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- ปิ่นนัทธ์ บนขุดทด, ริร์ร์ พิมมานุรักษ์, ธนัชพร หาได้, และสันติ คู่กระสังข์. (2558). การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. **วารสาร บัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์** 6(1), หน้า 209-222.
- รัชนี้วรรณ บุญอนนท์. (2562). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วม ของประชาชนตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร : กรุงเทพฯ: สำนักงานการสนับสนุนวิจัย.**
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). **สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2565, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>.
- สุดาพร สุธาโกชน์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตำบลท่าอูแท อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยบูรพา บัณฑิตย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางคนที. (2564). **จำนวนประชากร**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2565, จาก <http://www.bangkhontee.go.th/>.
- Bloom, B.S. (1971). **Taxonomy of Education Objectives**. Handbook I: Cognitive Domain, New York: David Mokay.
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. (1981). **Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for International Studies**. New York: Cornell University Press.